

SZERKESZTŐSÉG
és
KIADÓ HIVATAL

hová a *dolgozatok*
és *előfizetési pénzek*
küldendők:

Kolozsvár, Ref. Theologia,
2. számú lakás.

VASÁR NAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület „egyházi értekezlet”-e támogatásával
Szerkesztik:

Nagy Károly,

Vajda Ferencz,

ref. theol. tanár, felelős szerkesztő.

sz. lónai pap, főmunkatárs.

Megjelenik minden vasárnap egy íven.

Előfizetési ár:

Egy évre . . . 4 korona Negyedévre . . . 1 korona.
Félévre . . . 2 korona. Egy szám ára . 10 fillér.

Család és Iskola.

Elérkezett az iskolai esztendő vége. A vizsgálatok megkezdődtek, folynak minden iskolában. Még egy pár nap, s ismét néma lesz, az elébb zajos iskola. A gyermek sereg visszatér a szülői hajlékba, édes anyák ölelő karjai közé. Milyen eredménnyel térnek meg? az, itt a kérdés. Visznek-e édes mézet, szin aranyat, mint a dolgozó méhek? Viszik-e tudományoknak, a jó erkölcsök, az isteni félelemnek még a méznél is édesebb, még az aranynál is drágább kincseit. A gyermek istenáldás, azt tartja a közmondás. Az iskola falai közül kiszabaduló gyermek sereg áldása lesz-e a családnak, a társadalomnak, az egyháznak és a hazának?

Mekkora gond, mekkora felelősség van minden szülőn, kit a jó Isten gyermekkel áldott meg! Érzik is ezt a szülők, mert mindenik azt szeretné, hogy gyermeke munkás, derék tagja legyen az emberi társaságnak; azt óhajtáná, hogy mire kilép az életbe, megszerezze a testi és a lelki boldogságnak szükséges feltételeit. Ez lenne a nevelés, a tanítás igazi célja, mert ekkor még a legszegényebb szülő is egy gazdag, soha el nem költethető vagyont adna gyermekének. Azonban, ez nem pusztán a szülők érdeke; hanem magasabb érdek: *állami és egyházi érdek is*. Hiszen, az egyesek szellemi és anyagi gazdaság az államnak és egyháznak is szellemi és anyagi gazdagságát képezi.

Igy van-e ez? Sajnos, nem egészen van így; és pedig azért, mert iskoláink nem annyira *nevelő*, mint inkább tanító intézetek. Avagy tisztán a népiskola befolyása alatt, vetkezett-e ki már csak egyetlen község is, ősi elmaradottságából? Nem;

mert sem az állam, sem a társadalom nem méltányolja, nem karolja fel úgy a gyermek-nevelést, mint azt az ügy megérdemelné. És tegyük hozzá röktön azt is, hogy magok a szülők sem ismerik eléggé a helyes nevelés elveit, s így eljárásukban legtöbbször a szülői ösztön, a vak szeretet vezérli és nem a megfontolt, józan ész. Ne csak szívvvel, hanem *ésszel* is szeressük és neveljük is gyermekeinket, vagy mondjuk helyesen: *bölcs szívvvel*.

Az volna a mai társadalom feladata, hogy a család és az iskola közötti viszonyt bensőbbé tegye, hogy a szülőkben felébressze és kifejtse a gyermek nevelés fontosságának érzését, hogy a világ ne csak egy-egy kegyetlen anyának, vagy elvetemedett gyermeknek a nevéét emlegesse, hanem azon anyákét is, kik a hazának legderekkabb polgárokot neveltek. De, őszintén ki kell mondanom, hogy az iskola és család nincsenek annyira összeforva, a mennyire azt mindkét fél érdeke megkíváná. Nem tagadom, hogy ennek oka sokszor a tanítóban keresendő, de fellelhető az a családban, a szülőkben is. Azonban ne keressük a hibákat, mert ez nem vezet célra.

Hogy az iskola nem teszi fölöslegessé a szülők további közreműködését, a mint gyermekeiket iskolába adták: azt könnyen átlátjuk, ha elgondoljuk, hogy az iskolában naponként 4—5 órát van a gyermek, s ezen idő alatt sincs állandóan a tanító szeme előtt. Ez az oka annak, hogy az *iskola nevelő hatása még mindig igen csekély*, s a döntő szerep a családnak marad fenn. Az iskola feladata, úgy szólva, csak annyi, hogy a szülői nevelést módosítsa, irányítsa, hogy a gyermekek helyesebb eszközök és módok által szerezzék meg ama kellékeket, melyek birtokában

értemi és erkölcsi tökéletesedésüket önmaguk eszközölhetik.

Ezekből látható, hogy a szülőnek és tanítónak nem szabad egymással farkas szemet nézni, hanem miként a családban az apa és anya közös egyetértéssel nevelik gyermekeiket: úgy kell az iskolai nevelés-tanításban is egyetérténiök. A míg azonban, a földmives szülő haragszik az iskolára, hogy gyermekét már a hó leeste előtt kiveszi kezéből, s a tavaszi munka kezdetével nem bocsátja szabadon; míg az elkényeztetett gyermek szülője — annak árulkodására — befolyásának latba vetésével fenyegeti a tanítót; míg a tanítók a családtól teljesen függetlenné akarják tenni az iskolát: addig család és iskola között egyetértés nem lesz, addig az iskola csak tanító, de nem nevelő-intézet, melyben a tudomány mellett a jó erkölcsök magvai is kikelhetnének és nem érzük meg azt, hogy az iskola helyesen legyen segítségére a családnak.

A család és iskola között *bizalmas viszony*nak kell létre jöni, melyben mindkét fél őszintén tárja fel kívánságait. Csupán úgy ismerheti meg a tanító is, de még a szülő is, gyermekét a maga valóságában, mert a gyermek az iskolában néha egészen más, mint a szülői háznál. Hogy az iskola a hozzája fűzött várakozásnak megfelelően, feltétlenül szükséges tehát, hogy a tanító ismerje a gyermeket a maga *erényeivel és hibáival*; ez pedig a *közös tanácskozások* által érhető el.

Budapest, az ország szíve, jó példával jár elől. Ott már megkezdődtek a szülők és tanítók közötti *bizalmas tanácskozások*, az úgynevezett

szülői értekezletek. Megjelenhet ezen minden szülő, elmondhatja nézeteit, óhajtásait, s az eredmény annál inkább kecsgetető, minél inkább bizalmas, családias jellegűek az ilyen összejövetelek. Budapest példáját követhetné minden város és minden falu. Az erdélyi egyházkerület kebelében közelebbről igen üdvös irányu mozgalom indult meg, midőn vallásos és közhasznú ismeretek terjesztésére egyházi estélyek rendeztetnek. Nézetem szerint, egy-egy ilyen alkalommal is, meglehetősen beszélni a dolgot. Vannak azonban olyan bizalmas természetű dolgok is, melyek nem valók a nyilvánosság elé; az ilyenek megbeszélésére aztán a szülők és tanítók kölcsönösen felkeresnék egymást.

Ilyennek szeretném én tudni, látni a család és az iskola közötti viszonyt, s a míg ez nem jó létre, a mi összes nevelésünk csak esetleges eredményt hoz. Ha azonban sikerül valaha az iskolát és családot érzesben, működési irányban egygyé forrasztani: a nevelésben nem remélt eredményeket érhetünk el; közeledni fogunk az Isten országához.

Református egyházunknak és hiveinknek azért ezt a dolgot is fel kell karolniok!

Zoványi Lajos.

TÁRCSA

A büszke lelkiismeret.

Persa mese

Kotzebue után szabadon.

(Folytatás és vége.)

Történt most, hogy szomszédod önhibáján kívül szegénységbe esett, te eladtad a gyűrűt, hogy őtet megmentesd. Az ékszerész a gyűrűt méltónak találta, hogy Kalifának ajánlja. A Kalifa megvette és Fatinénak adta ajándékba. Fátimé elájult, midőn a gyűrűt meglátta, a Kalifa lábaihoz borult és Szelim nevét rebegte. Bagdád ura kitálta, hogy ez az a gyűrű, mely Fátimét fogva tartja. A Kalifa az ékszerészt magához hívatta és kérdezte, honnan vette a gyűrűt, — ő tégedet nevezett meg. A többit azután tudod.

A szegény leány majd kétségbe esett, de mégsem akart Szelim elvesztésének hitelt adni, egy titkos sejtélem azt mondotta neki, Ali és Szelim egy személy és azon volt, hogy Alit maga lássa. Midőn a szobába léptél, meggyőződött,

hogy nem Szelim vagy; ekkor mondá: nem, — s felugrott, hogy könnyeit elrejtse. Remélhetek tehát? kérde a Kalifa, — igen felelt a leány reszketve és eltűnt.

A hívők ura ezután téged kedvelt háládatosságból, mert a sors általad adta neki Fátimét.

Hónapok teltek el, míg Fátimé fájdalma csendes bánattá szelidült. Megjött végre Szelim is dazdagon, vidáman és reménnyel tele. A szárnyaszegett irigység csakhamar tudtára adta inségét.

Kétségbeesésében tört dőfött keblébe, de a halált megtagadta az engesztelhetetlen sors tőle. Egy polgár házába vette, meggyógyította, de csak testét; a gondolat, hogy hűtlenné lett kedvesse, megbontá lelkét. Megtébolyodva, mint üldözött ment vissza Indiába, hol egy kegyes Brámin könyörületéből él a Ganges partján. Fátimé sohasem tudta meg a valót. Gyászolta kedvesét, mint halottat és várta, hogy egyesülhessen vele, a nyugalom országában.

Igy Alil így választott el a te nemes cselekedeted, két nemes szívet, — sőt szomszédod is, a kit megmentettél, általad nyomorulttá lett. Te őt, ki bőséghez nem szokott, ha csak a jelen veszedelemből ragadtad volna ki, szorgalmas munkás lett volna belőle és családját becstellessé ellátta volna. De, határtalan jószívűséged elbizakodottá tette, Szamarkánba ment, a hol az előkelőket utánozta, — így tékozlová, majd koldussá

VI. Zsoltár.

Oh ne dorgálj haragodban;
Oh ne büntess busultodban;
Vessződ alatt roskadok,
Irgalmadhoz fordulok:
Könyörülj meg én Istenem,
Tekints reám kegyelmesen,
Hervadok, lásd, szüntelen,
Oh gyógyíts meg Istenem!

Csontjaimba reszketés száll,
Csüggédli lelkem remegve áll,
Éget kínos gyötrelmem . . .
Meddig késsel Istenem?
Fordulj hozzám szájalommal,
Tekints reám irgalommal
S kegyelmedből, míg lehet,
Szabadítsd meg lelkemet.

Mert ott, hová halál vezet,
Nincs te rólad emlékezet;
A néma sír ölében
Nem magasztal senki sem . . .
Nyögésimben kimerültem,
Sóhaj, panasz körülöttem
Sorvasztó bú jár velem
S meggyöngíti két szemem.

Könyzáporral öntözgetem
Éjjelenként fekvőhelyem;
Minden áldott éjszakán
Könyben úszik nyoszolyám.

Szemeimnek bőforrása
Kiapadt a sok sírásba':
Így emészt meg ellenem . . .
Kegyelmezz oh Istenem!

Vissza tőlem ellenségek,
Alnokul kik rám törétek!
És te lelkem éledezz,
Búid között ne csüggedezz:
Mert siralmim jajgatását
Magas menyben meghallgatták;
Esedeztem s ajakam
Nem nyitám fel hasztalan.

Az Úr forró könnyörgésem
Elfogadta kegyelmesen,
Szívem buzgó imája
Kedvet talált ő nála:
Megpirulnak ellenségim,
Megdöbbennek üldözőim
S miúdenik egy perc alatt,
Szégyenülve megszabad.

Berde Sándor.

Mirza látománya.

Addison József után, angolból fordította Parádi Kálmáné.

Midőn Cairóban tartózkodtam, egy régiség
árusnál számos keleti kéziratot fedeztem fel, a
melyek mai napig is birtokomban vannak.

vált. Ő a tömlöcbe került, felesége bánatában
meghalt, gyermekeit a jószívű emberek táplálják.
Ezekből láthatod, hogy a gyűrű, a melynek te
szerencsédet köszönöd, sok bánatnak volt oko-
zója, Te ártatlan vagy igaz, de valld meg, hogy
csak olyan ártatlan, mint az a gyűrű! A Génius
elhallgatott.

Zavar ömlött el Ali arcán és rebegve szólt:
«Eloszlatád szép álmomat, hogy kincseimet az
erkölcs adá. Az én kertemet is könnyek harma-
tozzák; az én palotám körül is tévedeznek sóhaj-
tások. De van még egy kincsem a legdrágább,
egy hü jó feleségem, kinek szívét nem mástól
ragadtam el, s kinek szeretetében boldog mara-
dok, gazdagságom romjain is.

Egy szép reggelen a Tigris partján sétáltam;
a tulsó partról sikoltást hallottam, oda néztem,
onnan egy leány kezeit tördelve intett nekem és
egy gyermekre mutatott, ki a vízbe esett. Utánna
ugrottam tusakodva a víz hatalmával, elértem és
elragadtam a folyó Istenétől. A leány hálásan
hátravetett fátyolát, szeliden mosolygott reám és
én sem hideget, sem meleget nem éreztem. Azt
hittem testvére volt, de csalódtam, csak a rész-
vét csalta ki ajakán a sikolyt.

Jelek által tudtára adtam, hogy hozzá akarok
mennni; barátságosan intett és egy mezei házra
mutatott, a mely olajfák között kieszen feküdt.
Köntöst váltottam és áteveztem a folyón, hol

egy öreggel találkoztam, kinek Álma már a tör-
ténetet elbeszélte, ez barátságosan a fátyolozott
leány elé vezetett. Harmadik látogatásomkor meg-
vallám szerelmemet; ő szeliden vállamra borult és
mondá: szeretlek!

Egy nemes cselekedettel nyertem meg Alma
szívét, — oh, hagyd meg azt az édes hitemet,
hogy bírása senkinek szerencsétlenségét nem
okozott.

Kedvem ellen rontom meg hitedet, mond a
Génius. A gyermek, kit a habokból kiragadál,
apagyilkos lett. De, hát feleségem, kérdi Ali si-
etve? Nő igen a te feleséged, szólt a Génius. Hogy
hiheted, hogy az a kedves teremtes, csak tégedet
boldogíthatott volna? A te Tigrisbe szökésed nél-
kül, Alma a nemes Muhamed felesége lett volna,
a ki most czivodó társa mellett gyötrődik, vagy
a jószívű Hasszán szerelmét viszonzotta volna, ki
hogy vesztését megtudta, felfogadta, hogy éltét
siralmas magányosságban tölti el és most is
irigylis a boldogot, kit a történet jobbkor vezetett.
oda. Jó Isten, — mond Ali, — minden tehát, mi
szívemet boldogítja, felebarátaim kárával adatott
nekem; csak ti kedves gyermekeim, kiket Álma
nemzett, csak a ti ártatlan mosolyotok adhat, oly
édes örömet, melyet szomorú emlék nem keserít.

Sajnos, mond a Génius, ezen utolsó vigasz-
talásodtól is megkell fozzalak: e gyermekek
egykor egész Persiát lángba borítják.

A többek között volt egy. — Ime: Mirza látománya —, a melyet összehasonlítva a keresztény hittal, oly érdekesnek találtam, hogy érdemesnek tartom a nagy olvasó közönséggel is megismertetni. Az elavult pergamen lapjain szóról-szóra a következőket olvastam:

— A hold ötödik napját őseim szokása szerint megünnepelem, miután megmosakodtam, elmondtam reggeli imámat, Bagdád hegyei közé vonultam, hogy a nap hátralevő részét elmélkedés és ima között töltssem.

A friss reggeli levegőt élvezve, elgondolkoztam az emberi élet hiábavalóságai felett, egyik gondolat a másikat űzte. Az bizonyos — szólék magamban. — hogy az ember csak árnyék, az élet csak álom.

Igy elmélkedve szemem véletlenül a tőlem nem messze emelkedő szikla csúcsra vettem, egy kisdud férfi alakot pillantottam meg pásztor öltözetben.

Kezében sipot tartott.

Engem meglátva barátságosan intett felém, a sipot ajkához emelve játszani kezdett.

Soha nem hallottam oly andalító, olyan édes hangokat.

Csak a megboldogult lelkek paradicsoma boldog tájain remélhetnek így. Szivem ismeretlen gyönyör töltötte el.

Már azelőtt gyakran hallottam, hogy e szikla csúcson belül egy jó szellem lakik, többen gyakran hallani vélték zenéje édes hangjait, de mindez ideig senki sem látta.

Csendesen ültem helyemen, míg a titokteljes

alak hívólag intett felém. Akaratlanul követtem intését, a hangok még áthatóbbak lettek szivem elszorult, sirva estem lábai elé.

A szellem nyájas mosolylyal tekintett reám, szivem megkönnyülni éreztem, kimondhatatlan boldogság érzete fogott el.

Lehajolt, kezem megfogva fölemelt a földről.

— Mirza, — szólt szivhez szóló édes hangon, — szivedbe láttam, megértettem gondolataidat: kövess engem!

Fölvezetett a szikla legmagasabb csúcsára, ott leültetett.

— Fordítsd szemeidet kelet felé és mondd el mit látsz.

— Roppant falat látok, melyen óriási viz ár rohan keresztül.

— A fal, a nyomoruság fala, a viz, mely rajta keresztül ömlik az örökkévalóság tengere.

Mit jelent az, hogy e rettentő ár átláthatatlan ködből tör elé és ép oly sűrű ködben enyészik el? Kérdem a szellemet.

— A mit te viznek nézsz, az az örökkévaló idő; előtte nincs nap, nincs év, nincs kezdet, nincs vég. Most nézz a rohanó árra, melynek sem kezdete, sem vége, és mondd el mit látsz tovább.

— Az ár közepén egy hidat látok.

— Az a hid az emberi élet; de nézz tovább figyelmesen.

Most úgy vettem észre, hogy a hid három részre van osztva és hét börtöven nyugszik, míg alatta ledőlvé megszámíthatatlan oszlopok fekszenek romokban. Észrevételemet közöltem a szellemmel, ki azt mondta, hogy a hid kezdetben

A Génius elhallgatott. Ali lehajtá fejét és zokogott; mikor felnézett, látta mint vezetnek egy gonosztevőt, a vesztőhelyre. Ah kiáltott, szinte kívánom ama gonosztevő sorsát, hogy ez élet szemfényvesztő játékát örökre feledjem.

Miért nevezed te, szólta a Génius, e szerencsétlent gonosztevőnek? Nem lopott-e meg, — viszonzta Ali, egy özvegyet és nem önbarátját gyilkolta-e le!

Igaz, mond a Génius. Ő nagy bűnös, s helyesen tartod nyomorultnak, ha lelki állapotáról szólsz, mert még a királyi széken is öröm nélkül ülne ő. Mégis hibázól, ha azt hiszed, hogy vétke által szerencsétlenséget okozott.

Az a szegény özvegy a kít meglopott, gyakran ment panaszra a Kadizhoz, ki megszerette az elmés asszonyt és most boldog házasok. A gonosztevő barátja, részeg volt, égi fáklyával közlekedett lakása felé; ha az ember töre által elnem esik, házát felgyújtja, fél Bagdádöt elperzseli és nehányszáz családot nyomorba ejt.

Igy foly Ali, egy végetlen körfolyam, számtalan kanyargásokkal az életen át, úgy hogy azt az emberi ész meg nem foghatja. Így törekszik minden ember a boldogságra, embertársának romlásával, kít talán sohasem látott. Egy munkás is, ki előtt elméssz, nem jelentőség nélküli reád nézve, mert találkozásotok a történetek olyan

szövevényét indíthatja meg, melynek szálait emberi szem előre észre nem veheti.

Azért fékezd önhittségedet! Te jó ember vagy, de minden ember csak egy fővényszem a világ nagy épületéhez, melynek tervét csak Isten fogja fel. Örvendj lelked nyugalmának; de ne felejtse, hogy csak eszköz vagy a sors kezében. Örvendj, ha egy kis kerékké rendelt a gondviselés a világ nagy órájában és nem porszemmé, hogy egy ilyen kereket, ottantottan megakassz. A halál, minden valóságokat halomba dönt és évezredek múlva, nem fog emlékezés lebegni, azon káros felett, melynek szabadon mozgó porszeméi, valaha meg merték határozni, hogy mi a jó és mi a rossz. Eltűnt ezután a Génius. Ali megtért alázatosan palotájába; remegve szorítá szivére feleségét és busan tekintett gyermekeire. Nagy Orozmádes, — szólt összetett kezekkel; bizon' bölcs vagy te, hogy fátyolt vettedél a multra, jövőre! Kitudna örvideni a földön, ha látná szüntelen azon inséget, melyet a legártatlanabb öröm is, egy harmadiknak okozhat!

Péchy Árpád.

ezer és ezer boltíven feküdt, de az áradó folyam folyton sodorja, rontja s a híd romba dőlne, ha folyton új és új támaszlopok nem támadnának.

— Mondd mit látsz most! parancsolta a szellem.

— Rengeteg sokaságu ember tömeget látok a hídon keresztül tolongani, a végén sötétlő köd felé, mely a híd végét beáryalja.

— A haladók nem jutnak mindannyian a híd végéig, nagy részük lehull a hídon levő óriási szakadékokon és eltűnik a fekete árban, mások végig mennek és a sötétlő ködfelhő nyeli el alakjokat.

Kevesen, de mégis akadnak olyanok is, a kik elhaladnak, a törött boltívek, a tátongó nyílások felett, a köd nem nyeli el alakjukat, de azok is öntudatlanul látszanak utjuk végére sietni.

Sokáig bámultam e különös menetet, szívem ismeretlen szomorúságtól szorult el.

Ugy szerettem volna segédkezni nyújtani, a mélységbe zuhanók felé, oly szívesen intettem volna az öntudatlanul előre haladókat, az utjuk végén fenyegető vészről.

De oly végzetszerűen haladtak kitűzött utjokon, hogy jól éreztem semmi intés nem hatna rájuk.

Némelyek az égre emelték szemüket, mosolyogva haladtok el a lábuk előtt ásitó örvény fölött, hogy eltűnjenek az áthathatatlan ködben.

Sokak előtt csillámló kincs és drágaságok lebegtek a légben, azok csábitották előre, de a legtöbb, mikor már elérni vélte a ragyogó kincseket alá zuhant a mélybe.

Néhányan gyámolítva vezettek másokat, s mire észre vették, a gyámolított úgy, mint segítője veszve voltak.

A szellem megelégette a szomoru látványt, mert vállamat érintve szólt: emeld szemedet ismét a hídra és ha valamit nem értettél meg kérdezz!

— Mit jelentenek azon óriási szárnyasok, melyek szárnyukat lebegtetve szállnak időről időre a híd oszlopára? Látok közöttük sasokat, hollókat, hárpiaikat sőt szárnyas fucskákat is veszek észre közöttük.

Ezek, — szólt a szellem — az emberi szenvedélyek, az irigység, fősvénység, féltékenység, babona, szerelem, az emberi lét örömei és megrontói.

— Fájdalom — feleltem mélyen fölsóhajtván — az emberi élet czéltalan, szerencsétlenségre születünk és nyom nélkül mulunk el.

A szellem megrovó pillantást vetett reám. — Halandó ember nem tudja fölfogni az örökkévalóság titkait, de te érdemesnek találattál, hogy szemed tisztábban lásson. Nézz ama sűrű ködbe, mely egyaránt elnyeli a századokat és nemzedékeket!

Láttam a ködöt, mint falat megnyitni, láttam egy óriási tengert, mely két egyenlő részre osztotta a földet, az egyik részre oly sűrű fellegek borultak, hogy semmit sem tudtam kivenni, de a másik részen csöndes, pihenő tó tükrén gyönyörű szigetek terültek el, szebbnél szebb virágokkal és

gyümölcs fákkal tarkítva. A szigetek partjain ragyogó ruhájú alakok lebegtek fel-alá, a léget fenséges hangok töltötték be, emberi hangok, madár dal és hárfa pengetés, de oly édes harmóniában, hogy hallatára egész valómat boldogság töltötte el.

Szerettem volna szárnyakkal birni, hogy magam is ama boldog vidékre szállhassak, de a szellem komoly arcczal mondta, hogy oda csak a halál kapuján keresztül lehet jutni. Látom is az óriási kaput, a híd végén minden perczen megnyitni és becsukódni.

— A szigetek, mely oly zölden és virulón terülnek el szemed előtt, a mérhetetlen tengeren, oly számozott, mint a homok szemek a tenger partján, szigetek milliárdjai terülnek el oly messzeségben, hová nemcsak szemed, de képzeleted sem tud hatolni.

E szigetek a jó emberek lakhelyei haláluk után, kik erényeik szerint a különböző szigetek gyönyöreit élvezik örökké tartó boldogságban.

Minden sziget egy paradicsom, minden lakója tökéletes boldog és örökéletű. Oh Mirza! nem érdemes-e ily jutalomért igaz, erényes uton járni? Érezhetjük-e a világ csapásait, szerencsétlenségeit, ha szemünket folyton a szebb a boldogabb haza felé fordítjuk? Ne hidd, hogy az ember, kinek az örökélet reménye lebeg szeme előtt, ok nélkül teremtetett e világra.

Én még mindig gyönyörrel eltelve néztem a viruló szigeteket, végre így szóltam:

— Mutasd meg most nekem a titkokat, melyeket a sötét felső rejt magában, a tenger láthatatlan partjain.

A szellem nem válaszolt, megfordultam, hogy kérésemet ismételjem, de a szellem eltűnt.

Most ismét az előbbi látomány felé fordultam, de a híd tolongó alakjaival, a halál kapuja, a tenger kies szigeteivel mind-mind eltűntek, semmi mást nem láttam, mint Bagdád óriási falait s a körülötte elterülő kopár mezőket legelésző juhaival, kecskéivel és tevéivel.

Világkrónika.

A bur háború, még nem ért véget. A béke tárgyalások, mindkét fél részéről folynak. Ujabbán Botha tábornok azzal a kéréssel fordult Kitchenerhez, hogy engedje meg, hogy két bur megbízott zavartalanul utazhassék Európába, a hol Krüger elnök jóváhagyását akarják kieszközölni a tervezett béketárgyaláshoz. Kitchener beleegyezett ebbe, de kijelentette, hogy sem Krügerrel, sem másvalakivel nem tárgyal, hanem csupán a tábornok levő bur vezérekkel. Londonban azt hiszik, hogy augusztusban véget ér a háború, bár brüsszeli jelentések azt mondják, hogy Botha annyira ragaszkodik az autonómia követeléséhez, hogy a béketárgyalások ismét eredménytelenek maradnak.

Kínában a rend és a békesség valamennyire már helyre állott, s abban is megegyeztek a ha-

talmasságok, hogy Kina mennyi hadi kárpótlást fizessen De, most kérdés merült fel, hogy vajjon megtudja-e fizetni azt a tenger sok pénzt? Oroszország azt mondja, hogy neki pénz kell és neki kínai állampapír; ezt csak úgy fogadja el, ha a hatalmasságok kezességet vállalnak. Erre ismét meggondolkozik minden állam.

Törökország és az európai hatalmak között is támadt volt egy kis csete-paté. Puskára nem került ugyan a dolog, mert a török szultán jónak látta ki nem kezdeni annyi nagy hatalommal. A veszekedés oka az volt, hogy a török postákon felbontották az európai emberek leveleit és pakkjait. Ezért az európai posták és hajók beszüntették a török küldemények tovább viteletét. A szultán megrendszabályozta postahivatalnokait, s most a dolog rendben van.

Spanyolországban most folytak le a képviselő választások. Nem mentek valami simán, mert pl. egy városban a nép az adóhivatalba berontott, az okmányokat elégette. A csendőrök több embert lelőttek és megsebesítettek.

Hazai krónika.

Magyarországnak és Ausztriának egy közös bizottsága, az ugynevezett *delegáció* minden évben összeül egyszer tanácskozni, hol Budapesten, hol Bécsben. Az idén Bécsen volt a sor és május 21-én kezdték meg a tanácskozásokat. A szokás az, hogy mindkét fél külön-külön először a királyt üdvözlí egy egy szép beszéddel, mire a király válaszol. A magyar küldötteket gr Szapáry Gyula elnök, vezette a király elé. Beszédére a király válaszolva, azt mondta, hogy az ország békességét most semmi veszedelem nem fenyegeti, s így bizhatunk abban, hogy egyhamar nem lesz háború. A szövetséges birodalmakkal, Olaszországgal és Németországgal is, fennáll a régi szívélyes, jó viszony. Nem különben a francziával, angollal, oroszal, stb. nincs semmi, fegyveres uton való, eligazítandó dolog. Ám azért, a hadügyi költségeket leszállítani még se lehet, sőt még valamikéivel több is kell az előző évinél, mert más országok is folytonosan fegyverkeznek s nekünk sem szabad azoktól elmaradni.

A királyi szózatból megtudtuk azt is, hogy Boszniára és Herzegovinára nem kell rá költenünk, mert a két megszállott tartomány bevétele fedezi a kiadásokat. E két ország dolgáról, kapcsolatosan azt is megemlítjük, hogy *Széll Kálmán* miniszterelnök a képviselő házba törvényes javaslatot nyújtott be az iránt, hogy Boszniában új vasutakat építsenek. Az ellenzéki újságok azt írják erről a törvényjavaslatról, hogy vele csak Ausztriának csinálunk hasznot. Ebből tehát, előre láthatólag, még lesz egy kis összekülböztetés a pártok között.

Visszatérve a delegációkra, nem lesz érdektelen felemlíteni, hogy a közös hadsereg és a hadi tengerészetre mennyit költ a két ország.

Ezen összeg: 342.568.542 koronára fog rugni a következő évben De ezenkívül még a külföldi követek fizetése és szükséges költsége is igen sokra megy. Az így szükségeltető közös költséget aztán a két ország népessége közösen viseli. Ezt úgy kell érteni, hogy minden száz koronából 33 67 koronát a magyarnak, 66 33 koronát az osztráknak kell fizetni. Ez aztán háromszázötven millió koronánál, bizony szép kis summát tesz ki. A katonaság sokat megemészt és így népnevelési jótékony czélokra nem igen jut. S e mellett még élni is kell az embernek.

A pünkössti szent ünnepek alkalmából, a képviselők is kaptak volt egy kis vakációt és június 12-én ismét megkezdik a munkát. Előre láthatólag viharos ülések lesznek, mert az ellenzék szóba fogja hozni *Rakovszky* István néppárti képviselő ügyét, kiről azt a vádat emelték, hogy azt mondta volna egyszer, hogy ő nem ismer királyt *csak császárt*; és hogy ebben a disznóországban (Magyarország) nem lehet megélni és végül, jobb volna, ha a magyarok követeiket Bécsbe küldenék, nem pedig a zsidó disznó fészekbe, Budapestre.

Minden esetre súlyos vádak; kíváncsiak vagyunk, hogy a megszorult honatyja, hogy vágja ki magát?

Krónikás.

Egyházi élet.

Egy új egyházközség. Az erdővidéki egyházmegyében a *baróthi* kicsiny leány-egyházközség önálló egyházzá alakult át. Ez természetesen csak úgy volt lehetséges, hogy az egyházközség hívei, élükön *Zathureczky* Gyula gondnokkal, tetemes áldozatok árán, megszerezték mindazt, mire egy önálló egyháznak szüksége van. Templomot, papi lakást építettek, azokat felszerelték, az úrasztalát közadakozásból terítőkkal, poharakkal látták el. Ritka szép jele a vallásos buzgóságnak. Az új egyház a napokban papot is választott: *Kovács Sándor* olasztelki pap személyében. E választás által az anyaegyház maradt pap nélkül.

Tábori papok. Régi és jogos panasz a protestánsok részéről, hogy úgy a közös hadseregben, mint a m. kir. honvédségben kevés a prot. tábori lelkész. E miatt, a prot. katona sehol sem részeseülhet rendes lelkészi szolgálatban. A sérelem közelebbről is megeseett, midőn a budapesti Ludovika-Akadémiában a zászlót szentelték fel. Nem volt ott prot. isteni szolgálat, pedig a legénység és a jelenlévők között, bizonyára voltak protestánsok is. A hadügyminiszter írja, hogy minden évben megigéri, hogy a bajon segíteni fog, de csak az ígérettel maradunk. Mert kitünt most is, midőn Bécsben a két ország közös költségeit tárgyalták, hogy a prot. tábori papok száma nem emelkedett, míg a katolikusoké igen. Jelenleg van róm. kath. tábori pap: 120, görög kath. 12, görög keleti 9, *protestáns* (reform. és lutheránus)

pedig 7. Ez a számarány a protestáns katonák létszámának nem felel meg. Addig kell zörgesünk, míg igazságot nyerünk.

Jótekonyság. Szászországban az 1900-ik évben tett közhasznú, jótekonny és egyházi alapítványok összege meghaladja az 5 millió márkát. Ez alapítványok legnagyobb része gazdag gyároktól való, akik vállalataik hivatalnokairól és munkásairól gondoskodtak első sorban. A lipcsei és drezdai diakonissza-intézetek is jelentékenyebb alapítványokban részesültek. S ezekbe a rengeteg nagy alapítványi összegekbe nincsenek még a templomi ékezesek számára tett alapítványok beleértve. Valóban fejedelmi alapítványok az anyagi és szellemi jótekonyság szolgálatában.

A ki a zsidókkal nem fog kezet. Ez az úr gróf Csáky Károly váci püspök, ki jelenleg püspöki köruton van. Mikor Erzsébetfalván ment keresztül, a község lakossága ünnepélyesen fogadta és rendre a felekezetek is tisztelegtek előtte. Megjelent a tisztelgők sorában a zsidó rabbi is és elmondta szépen a maga mondókáját. A püspök meghallgatta, meg is köszönte, de nem nyújtott kezet neki, míg a többi küldöttségek tagjaival mind parolázott. A zsidók ezért szörnyen megharagudtak a püspökre, pedig nincsen miért, mert egy cseppet sem állanak hátrább, mint azelőtt. Igaz, nem lehet mindenki pápista.

Apáczagyarapítás. Galicziában különös módon gyarapították az apáczákat. Egyszerűen elrabolják a zsidó, vagy protestáns leányt a szülői háztól, elrejtik egy apácza kolostorban, a szülők azután tehetnek, a mit tetszik, a hatóságok tehetetlenek a szent rablók ellen. Ilyen eset történt most, az ég tudja hányadszor *Dzuzenia* faluban. *Schwimmer* Salamon korcsmájába egy este négy paraszt ember tért be. Megitták az eléjük tett pálinkát és azután berontottak *Schwimmer* lakószobájába, ott az ágyból kiragadták 17 éves leányát és a korcsma előtt várakozó kocsiba dobták, a melyben két apácza ült. Az apát, ki üldözni akarta a rablókat, leütötték. A leányt pedig elvitték *Szymvald*-i kolostorba és ott tartották napokig. A leány azonban egy örízetlen pillanatban megszökött és hazatért szüleihez. Ez a botrányos eset az osztrák sajtót most nagyban foglalkoztatja.

Nagylelkű adomány. Dr. *Vályi* Gábor, az erdélyi ref. igazgató-tanács elnökhelyettese mult évi és folyó évi első félévi tiszteletdíját közczélokra engedte át és pedig olyképpen, hogy belőle 1000 koronát a kolozsvári szeretetháznak, 700 koronát pedig a központi nyugdíjalapnak ajándékozott. Egyházunk e buzgó és áldozatkész tagjának ezen nagylelkű adományát örömmel hozzuk olvasóink tudomására.

A Szent István Társulat közgyűlésén, máj. 23-án, br. *Hornig* Károly, veszprémi püspök nagy, megnyitó beszédet tartott, melyben arról panaszkodik, hogy a hét millió kath. nem tart eléggé össze, s különösen nem pártolja a katolikus hírlapokat, pedig megérdemelné, mert «a szegény kath. napi sajtó megteszi a lehető, majdnem emberi erőt meghaladó fáradságok közepette küzd

jogaikért, igazaikért, jövőikért.» Történt pedig, hogy ennek az emberfeletti erővel küzdő, kath. sajtónak meghalt egy szerény munkása, névszerint *Aldor* Ármin, ki özvegyet és négy gyermeket hagyott hátra, minden vagyon nélkül. Jó barátai gyűjtést indítottak. Össze is gyűlt 20 ezer korona. Ezen összeghez gróf *Majláth* Gusztáv, erd. róm. kath. püspök 10 koronával járult; míg gr. *Károlyi* Sándor kath. főúr, kinek vagyonja 10 million felül áll, azt írta vissza fizetetlen levélben, hogy erre a célra nincs pénze. Hanem azért ti szegény munkásai a kath. sajtónak, csak dolgozatosok tovább!

Mit adjunk a népiskolákba járó református gyermekeknek vizsgai ajándéknak? A református vallás rövid foglalatját. Mert ez a kicsi füzet könnyű módon, versekben, ismerteti meg a gyermekkel a vallást. Azonban a felnőttek is haszonnal olvashatják. A füzet ára 10 fillér. Megrendelhető *Gombos* Ferencz Lyceum-könyvnyomdájában Kolozsvárt.

A szegények bibliája. Amszterdámban régi könyveket árult egy kereskedő és pedig a ritkábbnál-ritkább könyvekből. Sokan is mentek oda, a kik a régi könyveket szeretik. A régi könyvek közül előkerül egyszer *A szegények bibliája*. Kikiáltási ára volt 5000 frt. Egyik vevő ígért 10.000 forintot. Egy másik 15.000 forintot. A harmadik ígért 20.000 forintot. A biblia aztán az övé lett. *Bizony drága kincs a biblia!*

Vegyes hírek.

Tizza Kálmán esete. Manapság igen sok ember sógorság, komaság, ismeretség útján akar kenyérhez jutni. Sikerül is igen soknak. E miatt az arra való, érdemes emberek elcseppennek egy-egy jó állástól. *Tizza* Kálmán erre nézve egy igen jó esetet beszélt el, mely vele történt.

A minap, ugymond, hozzám jó egy uri ember s megkér, hogy valami hivatalhoz segítsen. Átnéztem a velem közölt okmányait s látom, hogy arra a hivatalra egyáltalán nincs meg a szükséges képesítése.

— De hisz ön nem arra való, — mondom neki — arra az állásra még a minősítése sincs meg. Emberem felpattan s méltatlankodva így válaszol:

— Hát azt gondolja az ur, hogy ha megvolna a képesitésem, az urhoz fordultam volna! Jellemző az esetben az, hogy egy képviselőtől az illető feltételezte, hogy képesítés nélkül is álláshoz tudja juttatni.

A népszámlálás eredménye. Az országos statisztikai hivatal főnöke, *Vargha* Gyula, az idei népszámlálás eredményéről, felolvasást tartott az akadémiában. Visszapillantva a multakra, azt mondja, hogy hazánk népessége a lefolyt száz esztendő alatt nem szaporodott annyira, mint más államnak népessége. A szaporodás, úgy szólva, csak a század második felében kezdett emelkedni,

a mi az egészségi viszonyok kedvezőbb voltának tulajdonítható, Legnagyobb volt a szaporodás a nagy magyar alföldön; gyengén szaporodott a dunántúli vidék s némely erdélyi vármegyék, hol a nép között az átkos, két és egy gyermek rendszer van divatban. Kimutatja, hogy a magyar anyanyelvűek száma 1900. decz. 31-én 8.452.000 lélek volt, vagyis a lakosságnak 50.62%-a. Mindenesetre örvendetes eredmény, hogy a magyar szaporodik, csak a régi jó erkölcsök ne fognának!

Magától járó kocsi. Egy külföldi ember olyan kocsit talált fel, mely hegyen-völgyön magától megyen, nem kell hozzá se ló, se gőz. Ezt a magától járó kocsit magyarul «automobil»-nak hívják. Az emberek megállnak és csudálkoznak rajta, hogy lehet, hogy egy kocsi magától menjen? A lovak már nem ily okosak és szörnyen megijednek a magától járó kocsitól. Ebből aztán számos szerencsétlenség történik. Közelebről Abauj-Szántón is megesett a baj. A gróf Zichy Jakab automobiljától megvadultak a szembe jövő Balogh István lovai, elragadták és darabokra törték a kocsit s a benne ülő Gutmann Mór abauj-szántói marhakereskedő oly erővel vágódott egy, az uton fekvő nagy kőhöz, hogy veszélyesen megsérült. A kocsis a gyepelt fogva szintén lezuhant, a sebesen vágató lovak sokáig maguk után vonszolták s most élet-halál között lebeg. Magunk is szinte megjártuk egyszer a magától járó kocsival, csak a jó Isten őrzött meg a bajtól. Vigyázzon azért minden ember az automobilra.

Utazás a föld körül, pénz nélkül. Egy Petersen nevű dán péklegény most tért vissza Kopenhágába földközi utjáról. A bátor pék pár év előtt indult el a dán fővárosból, s akkor nyolcz korona volt az összes vagyona. De a merre járt, munkájával mindenütt pénzt keresett, s így sikerült körül utazni a földet. Minden esetre, ügyesség kell ide is.

Öngyilkosok kimutatása. Egy angol ujság országonként mutatja ki az öngyilkosságok számát. Legtöbb öngyilkosság esett 1885-1888-ig Szászországban, legkevesebb Észak-Amerikában. Az utóbbi három évtized alatt mindenfelé megháromszorosodott az öngyilkosságok száma és az oka, azt írja egy angol lap, a szeszes italok tulságos élvezete.

Égő ravatal. Özv. Wenkheim Jakabné debreczeni özvegyasszony szombaton délután elhunyt s holttestét rokonai zsidó szertartás szerint szalmára terítették. a fejéhez égő gyertyát állítottak s két szegény asszonyt megbízták a virasztással. Az asszonyok éjfél felé azonban elaludtak, mialatt a gyertya lángja belekapott a szalmába és a halott ruhájába. A két asszony az erős, fojtó szagra ébredt fel, s csak nagy nehezen menekült ki, mire a házbellekkel eloltották az égő ravatalt. A vigyázatlanság miatt az ember még a koporsóban se biztos.

Ujabb pénshamisító banda. Ismét pénshamisító bandát fedezett fel a maros-ludasi csendőrség a vármegye mezősgéi járásában. Ebben a bandában gör. kath. papok és tanítók, továbbá gazdatisztek a főkolomposok, akik ötko-

ronásokat és egyforintosokat gyártottak. Az elfogottak egyike Deák Gyula m.-tóháti gör. kath. pap már régóta gyanus volt a csendőrök előtt. Elfogatása után bevallotta, hogy ő, a hírhedt Gasparidesz Viktorral szövetkezve, egy budapesti czégtől hamis pénz készítésére szükséges anyagot rendeltek meg. Deáknál a motozás alkalmával két darab hamis ötkoronás pénzdarabot és 27 darab betűzöt találtak Deák vallomása alapján a csendőrök kihallgatták Vlasza Vazul mezőbodonyi gör. kath. papot és Pap János gör. kath. tanítót. Vlasza azt vallotta, hogy a betűzöt ő rendelte meg a felesége nevére, rendelt továbbá egy kilogram ezüst masszát és ezeket februárban 101 koronáért váltotta ki a mézőházi postán. Vlaszáné szintén tudott a dologról, de tagadja, hogy ő pénzt hamisított volna. A betűzővel könyvek sarkát akarta megbetűzni, de mert nem sikerült, a sárba dobta. Az ezüst masszából gyertyatartót akart önteni, de mert ehhez sem értett, az ezüstöt eladta 60 koronáért Marosvásárhelyen. Pap János tanító szintén beismerte a bűnrészeséget. A hamisításban bűnrészes még egy kis-sármási zsidó boltos is. Erős gyanu alapján elfogtak még egy Szigeti Péter gazdatisztet is, akinek Tordán levő lakásán ötvenhat darab hamis egyforintost találtak. Szigeti bevallotta bűnrészesét.

Sok nevű inas. Gál Gyula, széki ref. egyházmegyei gondnokot ez év jan. 15-én meglopta az inasa, elemelvén magával egy csomó ezüst neműt. Az inast akkor Kreszti Péternek hívták. Azóta még sok embert meglopott és megcsalt. Közelebről Pesten egy Szomolai József nevű egyént letartóztattak, lopás gyanuja miatt. Azonban, ügyesen igazolta magát és elmenekült. Azután a lakását átkutatták és kiderült, hogy Szomolai nem más, mint Kreszti Péter, kinek ezenkívül még két tolvaj neve volt. Most országosan körorzik.

Meghalt a pennassúrás miatt. A szabadkai apáczák iskolájában két leányka játszott aczél pennával. Játékközben a penna megszurta egyiknek a kezét. A gyermek később nagy fájdalmat érzett annyira, hogy orvost kellett hivatni. A bajt az okozta, hogy a penna rozsdás volt és vérmérgezést idézett elő. E betegség halálát okozta a gyermeknek. Figyelmeztessük a gyermekeket, hogy a pennával ne játszdjanak.

A burok győstek. Ujabbán azt a hírt hozták, hogy a burok újból megverték az angolokat. A burok hat ágyut elfoglaltak, százötvenkilencz angol katonát megsebesítettek és hatszázat elfogtak. Ötvenegy angol katona meghalt.

Szegény szerb királyné. Ujabbán az a hír járja, hogy Draga, szerb királyné, öngyilkosságot kísérelt meg, a miatt való kétségbeesésben; hogy a király kiakarja üzni az országból, vagy kolostorba zárátja.